Муниципаль тур

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӘРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА БИРЕМНӘРЕНЕҢ
ҖАВАПЛАРЫ
(2025-2026 нчы уку елы)
8 нче сыйныф

Үткәрү вакыты – 150 минут
Максималь балл – 62

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Ирен ассимиляциясе күзәтелгән сүз кергән мәкальне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) Кая барсаң да, бер кояш.
   ә) Кояш барда, йолдыз күренми.
   б) Кояш та тапсыз булмый.
   в) Кызарып чыккан кояшны болыт каплый.
2. Нокталар урынына **ә** хәрефе языла торган сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) мәшәк..ть
   ә) мәгълүм..ть
   б) һәмм..
   в) гыйб..рәт
3. Фразеологизмның мәгънәсен билгеләгез. **(2 балл)**
   бака туе ясау
   а) бик күп кеше җыелган урын
   ә) кунаклар аз булган туй
   б) бер-берсен тыңламыйча, кычкырып сөйләшү
   в) сугышу, кычкырышу
4. Ономастикага туры килә торган аңлатманы билгеләгез. **(2 балл)**
   а) сүзләрне өйрәнә
   ә) ялгызлык исемнәрен өйрәнә
   б) сүзләрнең килеп чыгышын өйрәнә
   в) сүзләрнең тарихын өйрәнә
5. Мәгънәдәш сүзләр ярдәмендә ясалган парлы сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) берән-сәрән
   ә) аз-маз
   б) эреле-ваклы
   в) иелә-бөгелә
6. Кимлек дәрәҗәсендә кулланылмый торган сыйфатны билгеләгез. **(2 балл)**
   а) салкын
   ә) җылы
   б) әче
   в) табигый

7. Шарт фигыль кулланылган мәкальне билгеләгез. **(2 балл)**

а) Ашыккан су диңгезгә җитмәс.

ә) Тау булгач, чокыры булыр.

б) Уйнап сөйләсәң дә, уйлап сөйлә.

в) Абынмас җирдә абынма, абруең төшәр.

8. Ымлыкны билгеләгез. **(2 балл)**

а) хуш

ә) әлбәттә

б) ягъни

в) түгел

9. Җөмләдәге калын хәрефләр белән бирелгән сүзнең нинди җөмлә кисәге икәнлеген билгеләгез. **(2 балл)**

Ишегалдыннан аккан ***суның*** *кадере юк*. (Мәкаль)

а) ия

ә) хәбәр

б) аергыч

в) тәмамлык

10. Инкяр җөмләне билгеләгез. **(2 балл)**

а) Күл булса, бака борынын тыгар. (Мәкаль)

ә) Яхшы суны ерак түкмиләр. (Мәкаль)

б) Су чокыр җиргә җыелыр. (Мәкаль)

в) Болганган су тирән күренер. (Мәкаль)

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. **(6 балл)**

Яңгырау тартыкларның җидесе сонор тартыклар дип атала. Сүздәге авазларны ишетелгәнчә язу – фонетик принцип. Билгеле бер төбәктә яшәүчеләр генә куллана торган сүзләр – диалекталь сүзләр. Форма ясагыч кушымчалар нигез эченә керми. Сан ачыклаган исем саналмыш дип атала. Тезүле бәйләнешне белдерә торган чаралар – интонация һәм тезүче теркәгечләр.

III. Башыгызны эшләтегез.

Парлы сүзләрнең беренче компонентларын уйлап языгыз. **(4 балл)**

моң-зар рәхим-шәфкать

әрәм-шәрәм бәла-каза

IV. Гамәли-иҗади бирем.

1. Җөмләләрне татар теленә тәрҗемә итеп языгыз. **(6 балл)**

Всё небо в тучах. Часто идут дожди. Дует злой ветер. Люди надели на себя тёплые вещи. С огородов и полей убрали последние овощи.

2. Шигырьне укыгыз һәм биремнәрне эшләгез.

СӘГАТЬ

Тау артыннан кояш чыгып, таң аттыра,

Күккә менеп, безнең эшне карап тора.
Менә сәгать, барчабызны эшкә чакырып,
«Тик-тик» үткән секундларны санап тора.
Сәгать әйтә: – Әйдә, иптәш, әйдә,
Заман белән бергә атла, бергә өйрән.
Минутларның, секундларның кадерен бел, – ди, –
Укуың калса, үкенерсең вакыт үткәч.

(Гамил Афзал)

2.1. Сингармонизм законының рәт гармониясенә буйсынмаган сүзләрне күчереп языгыз. **(2 балл) (секундларны, минутларның, секундларның)** (артык сүз язылса, балл киметелә!)

2.2. Саңгыраулыкта охшашлану күзәтелгән сүзләрне күчереп языгыз. **(3 балл) (аттыра, күккә, эшкә, үткән, иптәш, үткәч)** (артык сүз язылса, балл киметелә!)

2.3. Басымы соңгы иҗеккә төшмәгән сүзләрнең санын языгыз. **(2 балл) (8)**

2.4. Гарәп-фарсы алынмаларын күчереп языгыз. **(3 балл) (сәгать, заман, вакыт)** (артык сүз язылса, балл киметелә!)

2.5. Затланышсыз фигыльләрне күчереп языгыз. **(3 балл) (чыгып, менеп, карап, чакырып, үткән, санап, үткәч)** (артык сүз язылса, балл киметелә!)

2.6. Эндәш сүзне күчереп языгыз. **(1 балл) (иптәш)**

3. **«Буш вакытымны файдалы үткәрәм»** дигән темага 8-10 җөмләдән торган инша языгыз. **(12 балл)**